

Jarosław Szmajda

Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie

Sakrament namaszczenia chorych w Kościele prawosławnym

Streszczenie

Sakrament sięga swymi korzeniami do pierwszych wieków Chrześcijaństwa. Modlitwa i namaszczenie olejem chorego, ukazuje wierność nauce zawartej w Nowym Testamencie: „Choruje ktoś pośród was? Niech wzywa prezbiterów Kościoła i niech się modlą nad nim, namaszczając go olejem w imię Pana! A modlitwa wiary zbawi dotkniętego słabością i Pan mu ulży, a jeśliby popełnił grzechy, będą mu odpuszczone” (Jk 5,13-16). Troska o chorych wiernych jest obowiązkiem całej Cerkwi. Obrzęd ten powinien być sprawowany w cerkwi, w obecności tak wielu parafian, jak to tylko możliwe. Jeśli chory nie może się poruszać, wówczas obrzęd jest sprawowany w domu lub też w szpitalu.

W obrzęd uzdrowienia chorych powinna być zaangażowana cała Cerkiew, ponieważ choroba jednego z członków, podobnie jak grzech każdego z nich, dotyka całej Cerkwi. Takie właśnie znaczenie ma również cerkiewny wymóg, aby obecnych było siedmiu prezbiterów, którzy siedmiokrotnie czytają Ewangelię oraz modlitwy, w czasie których pomazują chorych olejem.

Słowa kluczowe: sakrament namaszczenia chorych, Kościół prawosławny, świeca, oliwa, wino, materia sakramentu, chory, 7 kapłanów, Ewangelia

„Choruje kto między wami? Niech przywoła starszych kościoła i niech się modlą nad nim, namaściwszy go oliwą w imieniu Pańskim. A modlitwa płynąca z wiary uzdrowi chorego i Pan go podźwignie; jeżeli zaś dopuścił się grzechów, będą mu odpuszczone” (Jk 5, 14-15).

„I wyganiaли wiele demonów, i wielu chorych namaszczałi olejem i uzdrawiali” (Mk 6, 13).

Sakrament namaszczenia chorych jest sakramentem uzdrowienia, gdyż jego celem jest uzyskanie zdrowia. W sakramencie tym Kościół przychodzi do łóżka chorego lub umierającego człowieka nie w celu zastąpienia lekarza, który wyczerpał już wszystkie swoje możliwości. Kościół w osobach kolegium

kapłanów¹, lub jednego kapłana², przychodzi do chorego po to, by wprowadzić go w Miłość, Światło i Życie Chrystusa. W sakramencie chorych Kościół wprowadza człowieka oczyszczonego z grzechów znanych mu i nieznanym do zmartwychwstałego życia Chrystusa, w radość i pokój w Duchu Świętym.

Biblijną podstawą sakramentu namaszczenia chorych są teksty Ew. Marka i Ap. Jakuba, przytoczone w niniejszej pracy jako motto. Na celowość jego ustanowienia przez Chrystusa wskazuje przekonanie o współzależności fizycznej i duchowej natury człowieka. Niektóre schorzenia mogą oddziaływać na życie duchowe, a grzechy mogą odcisnąć swe piętno na ciele. Podczas gdy sakrament spowiedzi leczy duchowe słabości człowieka, namaszczenie chorych uzdrawia jego ciało, chociaż należy pamiętać, że sakrament ten udzielany jest zarówno w przypadkach choroby fizycznej, jak i duchowej. Sakrament ten wyprasza u Boga łaskę uzdrawiania, nie przesądzając jednak o tym fakcie³. Uzdrowienie zależy wyłącznie od cudownej mocy Boga, dysponującego nią według własnego upodobania. Sakrament namaszczenia chorych jednoczy potrzebujących uzdrowienia cielesnego i duchowego z Chrystusem, aby pomógł on w znoszeniu cierpień i osiągnięciu zbawienia. Wierni, umocnieni modlitwą kościoła, łączą się z Chrystusem w cierpieniu, czerpią moc zbawczą dla siebie i bliźnich. Sakrament namaszczenia umacnia chorego w walce z pokusami szatana i trwogą śmierci, odpuszcza mu grzechy oraz może przynieść zdrowie ciała, jeśli jest to pożyteczne dla jego zbawienia. Na kartach Ewangelii wielokrotnie możemy przeczytać o licznych uzdrowieniach, które skupiają się wokół osoby Zbawiciela. Chrystus nie tylko uzdrawia z choroby fizycznej, ale też często uzdrawianemu odpuszcza grzechy. Jedynym warunkiem, jakiego żąda od proszących o uzdrowienie, jest wiara. Troskę o człowieka chorego Chrystus przekazał swoim uczniom, których wysłał nie tylko po to, aby głosili Ewangelię. Mówi nam o tym Ew. Mateusz: „A idąc, głosście wieść: Przybliżyło się Królestwo Niebios. Chorych uzdrawiajcie, umarłych wskrzeszajcie, trędowatych oczyszczajcie, demony wypędzajcie”⁴, a także Ew. Łukasz: „I zwoławszy dwunastu, dał im moc i władzę nad wszystkimi demonami i moc uzdrawiania chorób. I posłał ich, aby głosili Królestwo Boże i uzdrawiali”⁵. Również po Swoim Zmartwychwstaniu Zbawiciel zapowiada, że Jego uczniowie nadal będą nieść pomoc w cierpieniu, gdyż „w imieniu moim

¹ W tradycji Kościoła prawosławnego do sprawowania sakramentu namaszczenia chorych potrzeba jednocześnie siedmiu kapłanów. Praktyka ta wskazuje na to, że władza uzdrawiania przysługuje nie jednostce, lecz Kościołowi.

² Praktyka Kościoła katolickiego.

³ Por. P. Evdokimov, *Prawosławie*, Warszawa 1986 s. 46.

⁴ Mt 10, 7-8.

⁵ Łk 9, 1-2.

demony wyganiać będą, [...] Na chorych ręce kłaść będą, a ci wyzdrowieją”⁶. O ile Ew. Mateusz i Ew. Łukasz skupiają się na nakazie Chrystusa, to Ew. Marek opisuje już wypełnianie misji powierzonej apostołom: „A oni poszli i wzywali do upamiętania. I wyganiaли wiele demonów, i wielu chorych namaszczali olejem, i uzdrawiali”⁷. Dzieje Apostolskie wielokrotnie relacjonują o cudownych uzdrowieniach⁸. Namaszczenia dokonywane przez apostołów dały początek sakramentowi namaszczenia chorych udzielanemu w Kościele po dzień dzisiejszy.

Zarówno nazewnictwo sakramentu, jak i jego forma zmieniało się na przestrzeni wieków. W Kościele Wschodnim używana była nazwa *masłoswjatije* (gr. *euchelaion*). Święci bracia Cyryl i Metody, tworząc język cerkiewnosłowiański, nazwali ten sakrament *jeleoswiaszczenije*. Możemy także spotkać się z nazwą: *soborowanije*. Określenie to wiąże się z praktyką sprawowania świętego oleju wspólnie przez kilku, najczęściej siedmiu, kapłanów⁹. *Jeleoswiaszczenije* było znane w Kościele zachodnim pod nazwą *olej święty* (łac. *sanktum oleum*), olej namaszczenia (łac. *oleum unctionis*), sakrament odchodzących, umierających.

W tradycji liturgicznej na Wschodzie i na Zachodzie zachowały się z czasów starożytnych świadectwa o namaszczeniu chorych poświęconym olejem, lecz jest ich niewiele. W pierwszych wiekach (I-III) rzadko mówi się o sakramentalnym namaszczeniu chorych, nie odróżniając go często od prywatnego namaszczania w domu. W piśmiennictwie starochrześcijańskim, poza nielicznymi przypadkami, brak jest jakichkolwiek formularzy regulujących ten rytuał. Wiąże się to z tym, iż do V wieku nabożeństwa chrześcijańskie charakteryzował zwyczaj improwizowania¹⁰, a także sytuacją, w jakiej znajdował się młody, rozwijający się Kościół. Trzeba pamiętać, że pierwsze trzy wieki były okresem katakumbowym Kościoła, okresem prześladowań chrześcijan i męczeńskich śmierci. Namaszczenie łączy się z odpuszczeniem grzechów. Nie potrzebowali więc go męczennicy, którzy własną krwią pieczętowali swoje zbawienie. Literatura tego okresu sporadycznie zajmuje się porządkiem tego sakramentu. Wszelkie pisma na ten temat mają raczej charakter apologetyczny i skierowany przeważnie przeciwko gnostyckim sektom, które wypaczały prawdziwe znaczenie sakramentu, używając np. poświęconego oleju do namaszczania ciał zmarłych. Św. Ireneusz z Lyonu Przeciwstawia się takim praktykom jako niezgodnym z nauką zawartą w Piśmie Świętym¹¹. Wyraźne

⁶ Mk 16, 17-18.

⁷ Mk 6, 12-13.

⁸ Dz 3,1-9; 8,7; 9,33-35; 14,8-10; 28,8-9.

⁹ A. Sawicki, *Sakrament namaszczenia chorych. Próba systematyzacji wiedzy o misterium świętego oleju*, „Elips” 2000, t. 2, nr 2, s. 133.

¹⁰ Ibidem, s. 136.

¹¹ A. L. Katanckij, *Dogmaticzeskoje uczenije o siemi cerkownych tainstwach*, Moskwa 2003, s. 124.

świadectwo o praktyce sakramentu namaszczenia chorych daje papież Innocenty I (+ 417), mówiąc, że udzielają go biskupi, kapłani i że do misterium tego można dopuścić tylko chrześcijan, których dosięgła choroba.

W połowie IV wieku pojawia się *Euchologion* Serapiona z Thumis (Egipt), który podaje formułę błogosławienia wody i oliwy. Modlitwa zawiera wyraźne wzmianki, że chodzi o oliwę dla chorych: „Prosimy Cię, poślij z nieba moc uzdrawiająca Twego Jednorodzonego na tę oliwę, aby ona oddalała wszelką chorobę i wszelką słabość, aby chorym udzielała dobrej łaski i odpuszczenia grzechów...”.

Od IV wieku przyjął się zwyczaj odkładania pokuty na godzinę śmierci, podobnie też zaczęto traktować sakrament chorych. Zasadnicze zmiany nastąpiły w rozwoju roli namaszczenia od wieku VIII. Mianowicie ustała praktyka spowiedzi publicznej, a utrzymała się tzw. spowiedź indywidualna. Od tego czasu spowiedź, namaszczenie chorych i Komunia św. stała się normalną praktyką zaopatrzenia w dary Ducha Świętego ciężko chorych i umierających. Wzrósł też szacunek do tego sakramentu, w rezultacie czego zakazano wiernym posługiwać się świętym olejem, co było dopuszczalne w poprzednich wiekach. Jednakże przyjmowano namaszczenie chorych bardzo rzadko. Jedynie osoby poświęcone Bogu w życiu zakonnym czy też w kapłaństwie lub świeccy z wyższych sfer prosili o ten sakrament. Lud natomiast stronił od namaszczenia. Powodem tego był fakt i przyjmowanie tego sakramentu nie było nakazywane, a tylko zalecane, ponadto łączenie go z sakramentem spowiedzi spowodowało, w świadomości ludu, że sakrament ten przejął skutki dawnej spowiedzi publicznej. Od VIII wieku powstał zwyczaj wynagradzania kapłana z racji namaszczenia chorego, co ludziom biednym bardziej utrudniało przyjęcie tego sakramentu.

Na uwagę zasługuje fakt, iż jedenastowieczny ryt sakramentu wymagał nie tylko siedmiu kapłanów, ale obrzęd odbywał się już w przeciągu siedmiu kolejnych dni i sprawowany był w połączeniu z Eucharystią¹². Jednakże już w XIII wieku namaszczenie przestało być sprawowane w kontekście eucharystycznym i jego sprawowanie zaczęło się odbywać w przeciągu jednego dnia. Stopniowo pomijane były elementy liturgiczne i z czasem obrzęd osiągnął swoją współczesną postać.

Warto też wspomnieć, iż do XII wieku w Kościele zachodnim sakrament ten był uważany za sakrament „ku śmierci”. Taki pogląd sprawiał, iż był on odkładany na ostatnią chwilę, gdyż budził on lęk, że po jego przyjęciu niechybnie nastąpi śmierć. Dlatego też w Kościele zachodnim, poczynając od XII wieku, na dość długi okres zadomowiła się nazwa: *ostatnie namaszczenie*, gdyż w ciągu

¹² P. Meyendorff, *Pasterskie rozważania o sakramencie namaszczenia chorych*, „Elpis” 2003, t. 5, nr 7/8, s. 286.

wieków namaszczenie chorych było coraz częściej udzielane wyłącznie umierającym. Z tego powodu otrzymało ono nazwę „ostatniego namaszczenia”.

Piętnastowieczne opisy sakramentu namaszczenia chorych mówią, że po zakończeniu *jeleoswiaszczenija* pomazywani byli olejem także wszyscy uczestniczący w obrzędzie. Mówi się również o tym, że w monasterach raz poświęcony w Wielki Czwartek lub w Wielką Sobotę olej był przechowywany przez cały rok. Dlatego w przypadku sprawowania nowego sakramentu chorych nie zachodziła potrzeba ponownego oświecania oleju.

W XVI wieku istniała także praktyka pomazywania drzwi i wewnętrznych ścian domów. Znak krzyża napisany olejem na ścianie miał chronić od chorób i grzechów przypisywanych działalności złego ducha.

Ostatecznie formowanie się sakramentu zakończyło się w XVII wieku. W długim okresie swojego kształtowania się wielokrotnie zmieniał on swoją formę. Jednakże pomimo wszystkich tych transformacji niezmienny został jego główny cel, jakim jest uzdrowienie chorego i odpuszczenie mu jego grzechów, poprzez udzielenie mu namaszczenia olejem i modlitwą.

W XVI wieku Sobór Trydencki (1545-1563) zwołany przez papieża Pawła III wyłożył właściwą naukę o istocie i skutkach sakramentu namaszczenia chorych. W jego dokumentach czytamy: „Istotą jest łaska Ducha Świętego. Jego to namaszczenie usuwa winy, jeśli byłyby jeszcze jakieś do odpokutowania oraz pozostałości grzechu: przynosi ulgę i umocnienie duszy chorego, wzbudzając w nim wielką ufność w miłosierdzie Boże. Chory podniesiony na duchu łatwiej znosi dolegliwości choroby i trudy, łatwiej opiera się pokusom szatana..., a niekiedy odzyskuje zdrowie ciała, jeśli jest to pożyteczne dla zbawienia duszy”.

Dopiero w XX wieku Sobór Watykański II (1962-1965) zwołany przez papieża Jana XXIII usankcjonował nową nazwę dla misterium: *namaszczenie chorych*¹³. „Przez święte chorych namaszczenie i modlitwę kapłanów cały Kościół poleca chorych cierpiącemu i uwielbionemu Panu, aby ich podźwignął i zbawił; a nadto zachęca ich, aby, łącząc się dobrowolnie z męką i śmiercią Chrystusa, przysparzali dobra Ludowi Bożemu”¹⁴. Kościół katolicki wyróżnia dwa sakramenty uzdrowienia: sakrament pokuty i namaszczenia chorych. Zebrani na Soborze Watykańskim II biskupi postanowili dokonać reformy liturgii Kościoła katolickiego łacińskiego obrządku, aby wierni mogli w niej uczestniczyć w sposób pełny i świadomy. Co do sakramentu chorych postanowiono: „Liczbę namaszczeń należy dostosować do okoliczności, a modlitwy wchodzące w skład obrzędu

¹³ B. Nadolski, *Liturgika*, Poznań 1992, s. 133-134.

¹⁴ Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 11.

namaszczenia chorych tak przejrzyć i ująć, aby ich treść odpowiadała różnym stanom chorych przyjmujących ten sakrament” (KL 75). Stolica Apostolska ogłosiła nowe obrzędy sakramentu namaszczenia chorych jako obowiązujące 7 grudnia 1972 r. W dekreście Kongregacji Kultu Bożego z tegoż dnia zaznaczono, że Kościół w duszpasterstwie chorych służy samemu Chrystusowi poprzez cierpienie ludzi. Odnowione obrzędy zostały wprowadzone w Polsce na Wielkanoc 6 kwietnia 1980 r.

Materią sakramentu namaszczenia chorych jest oliwa, pszenica i wino. Mają one znaczenie ukryte, symboliczne i już w okresie starotestamentowym pełniły duże znaczenie.

Obok zboża i wina, oliwa jest jednym z głównych artykułów żywnościowych, którymi Bóg karmi swój wierny naród. „Oto on będzie spuszczał deszcz na waszą ziemię we właściwym czasie: jesienny i wiosenny, a ty będziesz zbierał swoje zboże, swój moszcz i swoja oliwę”¹⁵. Była to oliwa z drzewa oliwkowego. Oliwa była obecna w każdej dziedzinie życia. Od sfery duchowej, religijnej po sferę egzystencjalną. Oliwy używano do namaszczenia, które było sposobem nadania władzy. Namazczenie to mogło oznaczać uświęcenie czy aprobatę przez Boga. Było wyrazem błogosławieństwa Bożego. Przykładem może być namazczenie Salomona przy jego wstąpieniu na tron: „Potem wziął Sadok, kapłan, róg z olejem z Namiotu i namaścił Salomona[...]”¹⁶. Namazczenie króla oznaczało szczególne powiązanie go z Jahwe i wyposażenie go w szczególne moce Boga: „Wtedy wziął Samuel róg z olejem i namaścił go w gronie jego braci; i od tego dnia Duch Pański spoczął na Dawidzie pozostał na nim nadal[...]”¹⁷. Mamy wzmianki o namazczeniu najwyższych kapłanów „Wylał nieco oliwy do namaszczenia na głowę Aarona i namaścił go, aby go poświęcić”¹⁸, i kapłanów zwykłych¹⁹.

W duchowej sferze oliwę można porównać z pokojem i miłością. Olej odgrywa również rolę lekarstwa – przypowieść o miłosiernym Samarytaninie, który „opatrzył rany, zalewając je oliwą i winem”²⁰. Drugim elementem materii sakramentu jest wino. Wino było stosowane do składania ofiar i sprawowania kultu: „Ich ofiarami z płynów zaś będzie pół hinu²¹ wina na każdego cielca, jedna

¹⁵ Pwt 11, 14.

¹⁶ 1Krl 1,39 por. również 1Sm 10.1; 16,13.

¹⁷ 1Sm 16,13.

¹⁸ Kpł 4,3. Dlatego Arcykapłan często nazywany jest w Piśmie Świętym *namaszczonym kapłanem*. Por. także Kpł 4,6; 4,16; 6,15.

¹⁹ Zob. Kpł 7,36; Wyj 28,41.

²⁰ Łk 10,34.

²¹ Hin – jednostka pojemności w czasach Starego Testamentu, odpowiadająca 3,66 litra.

trzecia hinu na każdego barana, a jedna czwarta hinu na każde jagnię. Takie będzie comiesięczne całopalenie przez wszystkie miesiące roku”²².

Trzecim elementem używanym przy sprawowaniu sakramentu namaszczenia chorych jest pszenica. Oznacza ona odnowienie życia fizycznego i duchowego oraz nadzieję na przyszłe zmartwychwstanie. Znaczenie pszenicy zostało zaczerpnięte ze słów Chrystusa: „Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam, jeśli ziarnko pszeniczne, które wpadło do ziemi, nie obumrze, pojedynczym ziarnem zostanie; lecz jeśli obumrze, obfity plon wydaje. Kto miłuje życie swoje, utraci je, a kto nienawidzi życia swego na tym świecie, zachowa je ku żywotowi wiecznemu”²³.

Sakrament namaszczenia chorych w Kościele prawosławnym sprawowany jest nad wiernymi, którzy ukończyli siódmy rok życia i są członkami Kościoła²⁴, oraz cierpią cieleśnie lub duchowo. Wymóg osiągnięcia siódmego roku życia tłumaczony jest koniecznością osiągnięcia świadomości religijnej. Poprzez cierpienie duchowe można rozumieć stany depresyjne, melancholijne i rozpacz. Przyczyną takich stanów może być neodpokutowany i niewybaczony grzech, którego nie przypomina sobie nawet sam chory. Wynika stąd fakt, że do sakramentu tego mogą przystępować ludzie zdrowi fizycznie. Udzielanie powszechnie tego misterium tradycja Cerkwi Prawosławnej w Rosji przypisuje na trzecią niedzielę Wielkiego Postu, to jest niedzielę adoracji Krzyża Pańskiego lub w Wielkim Tygodniu na nabożeństwach Wielkiego Czwartku lub Wielkiej Soboty²⁵. Według świadectwa św. Dymitra z Rostowa (1651-1709) za jego czasów powszechne namaszczenie dokonywane było „według zwyczaju [...], a nie według zapisanej tradycji”²⁶. Należy przy tym jednak zaznaczyć że, aby namaścić zdrowego człowieka w inne dni od wyżej wymienionych, potrzebna jest zgoda miejscowego diecezjalnego biskupa.

W Kościele Katolickim po Soborze Watykańskim II pozwolono też, aby sakrament namaszczenia mogły przyjmować ciężko chore dzieci, nawet przed pierwszą spowiedzią i Komunią św., jeżeli osiągnęły taki stan swojego umysłu, że wiedzą, iż ten sakrament może im przynieść ulgę. Kościół po Soborze Watykańskim II poucza, że z wielką gorliwością należy udzielać sakramentu namaszczenia tym wiernym, których życie jest zagrożone z powodu choroby lub podeszłego wieku. Uważa się, że dla oceny choroby wystarczy roztropny osąd ze strony rodziny

²² Lb 28,14; Kpł 23,13.

²³ Jn 12,24-25.

²⁴ Katechumenom również nie udziela się tego sakramentu.

²⁵ *Nastolnaja Kniga*, s. 315.

²⁶ *Ibidem*.

lub samego duszpasterza. W razie wątpliwości można byłoby zapytać lekarza. Stąd też sakrament namaszczenia ma prawo przyjąć chory w poważnej chorobie, która może zagrozić jego życiu. Pewną nowością jest możliwość udzielenie sakramentu przed trudną operacją, jeśli jej przyczyną jest poważna choroba. Chory nie musi tu być osobą leżącą. Kościół zaleca udzielać tego sakramentu również osobom w podeszłym wieku, nie określając dokładnie liczby lat, których siły opuszczają (fizyczne lub duchowe), nawet wtedy, gdy nie zagraża im niebezpieczna choroba.

Miejszem najodpowiedniejszym do sprawowania sakramentu jest cerkiew. W świątyni sakrament sprawowany jest wtedy, gdy chory jest w stanie sam do niej dotrzeć. W przypadku, gdy trudno jest dostać się choremu do cerkwi namaszczenie może być przeprowadzone w domu chorego. Analogicznie w Kościele rzymskim. Arcybiskup Weniamin pisze, że w pierwszych wiekach chorzy byli przyprowadzani, a jeżeli nie dali rady iść to nawet przynoszeni, do świątyni, aby w świętym miejscu otrzymać ulgę dla cierpiącej duszy i przywrócić zdrowie ciała poprzez namaszczenie świętym olejem²⁷. Możliwa też jest praktyka sprawowania sakramentu jednocześnie nad kilkoma chorymi, przy jednym obrzędzie i tym samym olejem. W Kościele prawosławnym sakrament może być powtarzany nad tym samym chorym wielokrotnie pod warunkiem, że nie jest to ciągle trwająca ta sama choroba. W Kościele rzymskim, gdy chory, który został namaszczony, odzyskał zdrowie, w przypadku nowej choroby może ponownie przyjąć ten sakrament. W czasie trwania tej samej choroby namaszczenie chorych może być udzielone powtórnie.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na to, że sakrament namaszczenia chorych, jako duchowe lekarstwo, nie niweluje sił i praw natury materialnej. Podtrzymuje on duchowe siły człowieka i wyprasza choremu pomoc łaski Bożej w takiej mierze, jak jest to korzystne według Opatrzności Boskiej dla zbawienia chorego. Dlatego też sakrament ten nie wymaga odrzucenia materialnych środków medycznych, różnego rodzaju lekarstw, które zostały nam przecież dane przez Boga dla zmniejszenia naszych cierpień i odzyskania zdrowia.

Gdy sakrament namaszczenia chorych odbywa się wraz ze spowiedzią chorego i Komunią Świętą, wtedy obrzęd odbywa się w następującej kolejności: spowiedź, namaszczenie olejami, Eucharystia. W przypadku, gdy chory jest konający, kapłan bezpośrednio po spowiedzi udziela choremu Eucharystii. Gdy stan chorego na to pozwala, sprawuje się następnie namaszczenie olejem świętym. Jeżeli nie występuje niebezpieczeństwo zgonu chorego, nie ma również podstaw do łączenia sakramentu namaszczenia z Eucharystią, wskazana jest natomiast spowiedź chorego. Sakrament uznaje się za dokonany, jeśli kapłan po poświęceniu

²⁷ Arcybiskup Weniamin, *Nowaja skryżal*, Moskwa 1992, s. 383.

oleju zdąży chociaż raz przeczytać nad chorym modlitwę i namaścić przepisane części ciała. Sakrament nie jest sprawowany nad chorym, który stracił świadomość, oraz nad mocno chorymi psychicznie. Chory powinien rozumieć, co się nad nim sprawuje i brać czynny udział w modlitwie. Jednakże możliwe jest udzielenie sakramentu choremu, który przed utratą świadomości wyraził życzenie przyjęcia namaszczenia²⁸. Ponadto kapłan nie może sprawować namaszczenia sam nad sobą i nad człowiekiem zdrowym.

Nie wolno udzielać tego sakramentu jawno grzesznikom, którzy popełnili ciężkie grzechy i nie okazali skruchy, oraz unikającym spowiedzi, jawnie tym samym ten sakrament ignorującym. *Jeleoswiaszczenie* w ich rozumieniu może być błędnie utożsamiane z rozgrzeszeniem podczas sakramentu spowiedzi. Można im udzielić namaszczenia, dopiero po uprzednim wyrażeniu przez nich skruchy i wyznaniu grzechów w sakramencie spowiedzi.

Zarówno w Kościele wschodnim, jak i zachodnim w żadnym wypadku nie można sprawować tego misterium nad zmarłym. Zakaz ten wypływa z wewnętrznej logiki sakramentu: bezsens jest modlitwa mająca na celu przywrócenie zdrowia i przedłużenie życia komuś, kto już zmarł. W przypadku śmierci chorego podczas udzielania sakramentu, sakrament należy przerwać. W Kościele rzymskim, jeżeli byłaby wątpliwość, czy chory naprawdę umarł, należy udzielić namaszczenia w formie warunkowej (SC.h nr 10-15).

Porządek przygotowania się do sakramentu namaszczenia chorych jest przedstawiony w księdze liturgicznej pod nazwą – Trebnik²⁹. W przypisach dotyczących przygotowania materii do sprawowania sakramentu w warunkach domowych mówi się o przygotowaniu stołu przykrytego obrusem. Stół powinien zostać umieszczony przed ikonami w pokoju chorego. Na nim powinno się znajdować naczynie zawierające pszenicę oraz drugie zawierające odrobinę czerwonego wina. Pojemnik pszenicą powinien być trochę szerszy, aby można było umieścić w nim naczynie w kształcie lampki oliwnej do oświecenia oleju. W pszenicę wstawia się siedem patyczków owiniętych w watę (służą do namaszczenia chorego) oraz siedem woskowych świec. Na stole powinny leżeć Ewangeliarz, Krzyż. Kapłani sprawujący sakrament powinni być w strojach liturgicznych jasnego koloru³⁰. Ważnym elementem są również kadzielnica, węgielki, kadzidło i oczywiście Trebnik.

²⁸ *Sbornik reszenji niedoumiejjennych woprosow iz pastyrskoj praktiki*, Sankt Petersburg 1997, s. 273.

²⁹ Trebnik – Księga liturgiczna zawierająca dokładny opis sakramentów świętych i wszelkich czynności liturgicznych.

³⁰ Strój liturgiczny składa się z *jepietrachili*, *poruczy* i *fieloni*. Jasny kolor ma także swój psychologiczny wymiar. Ciemny kolor szat może kojarzyć się choremu ze śmiercią i żałobą, dlatego zakłada się jasne szaty, aby nie wzbudzić w nim lęku, że jest to rodzaj nabożeństwa pogrzebowego i przygotowanie do śmierci.

Trebnik rozpoczyna opis obrzędu nagłówkiem: „Porządek świętego oleju, śpiewany przez siedmiu kapłanów, zebranych w świątyni lub w domu”³¹. Jest to wyraźna wskazówka na Wspólnotowe pojmowanie tego sakramentu. List Ap. Jakuba nie określa nam dokładnie, ilu ma być sprawujących namaszczenie, mówi nam natomiast, że mają to być „starsi kościoła”. Jest to wskazanie na liczbę mnogą, które jednocześnie mówi nam, iż troska o chorych członków jest obowiązkiem całej wspólnoty. Kościół przyzywa siedmiu kapłanów, gdyż liczba ta wyraża pewną całość i pełnię. Przeanalizujmy teraz symbolikę liczby siedem, którą wręcz przepelniona jest obrzędowa strona sakramentu. Św. Symeon z Tesalonik pisze, że liczba siedem jest wyrażeniem siedmiu darów Ducha Świętego, które zostały objawione prorokowi Izajaszowi³². Liczba siedem przypomina nam także o siedmiu modlitwach proroka Elizeusza, którymi wskrzesił syna Szunemitki³³. Również uzdrowienie Naamana przez Elizeusza związane jest z siedmiokrotnym obmyciem się w Jordanie³⁴. Kościół przywołuje siedmiu prezbiterów do sprawowania tego misterium, gdyż w porządku sakramentu występuje siedem czytań z Ewangelii, siedem czytań z Listów (*Apostoła*) oraz siedem modlitw i siedem namaszczeń udzielanych kolejno przez siedmiu kapłanów. Jednakże w przypadku, gdy nie ma tylu duchownych, sakrament może być sprawowany przy mniejszej liczbie kapłanów (trzech, a nawet przez jednego). Wspomniany wyżej Symeon z Tesalonik pisze także o przypadkach, gdy sakrament był sprawowany przy udziale większej liczby kapłanów niż siedmiu³⁵.

Na obrzęd sakramentu namaszczenia chorych składa się wstęp, kanon, poświęcenie oleju, siedem namaszczeń (udzielanych kolejno przez siedmiu kapłanów), nałożenie Ewangelii oraz rozesłanie zebranych, (cs. *otrust*).

Rozpoczynając sprawowanie sakramentu, kapłan (lub kapłani) staje twarzą ku ikonom, trzymając w dłoniach niezapalone świece. Kolejną czynnością kapłana jest okadzenie przygotowanych utensyliów, znajdujących się na stole oraz zebranych i pomieszczenia, a przede wszystkim chorego. Nabożeństwo rozpoczyna się aklamacją kapłana: „Błogosławiony Bóg nasz...” (cs. *Błagosłowien Boh nasz...*). Następnie czytany jest „Trysagion”³⁶ (cs. *Tryswiatoje*), modlitwa Przenajświętsza Trójco, Ojczy nasz, Panie zmiłuj się (scs. *Hospodi pomiluj*) 12 razy, trzykrotnie „Przyjdźcie, pokłońmy się [...]” (cs. *Pryiditie, poklonimsia [...]*) oraz Psalm 143.

³¹ Trebnik, s. 62.

³² Zob. Arcybiskup Weniamin, op. cit., s. 382.

³³ Por. 2Krl 4,31-36.

³⁴ 2Krl 5, 10.

³⁵ Zob. Arcybiskup Weniamin, op. cit., s. 383.

³⁶ Trysagion – Liturgiczny hymn pochwalny ku czci Trójcy Świętej.

Po przeczytaniu psalmu następuje mała ektenia³⁷, śpiewane są pokutne tropariony³⁸ i czytany jest Psalm 51³⁹.

Po takiej wstępnej modlitwie błagalnej następuje kanon na poświęcenie oleju. W nim zwracamy się do Jezusa Chrystusa, którego niewidzialną obecność symbolizuje księga Ewangelii i Krzyż znajdujący się na stole, o uczynienie z materialnego elementu – oleju, lekarstwa pomocnego na choroby duchowne i fizyczne. Po zakończeniu kanonu są czytane bądź śpiewane stichery⁴⁰, ponownie Trysagion aż do modlitwy Ojciec nasz oraz wygłaszana jest ektenia z prośbą o oświecenie oleju i uzdrowienie chorego.

W tym momencie następuje przygotowanie oleju do oświecenia. W tym celu kapłan powinien wlać olej do pustego naczynia, dolać odrobinę czerwonego wina i wszystko wymieszać. Ma to za zadanie przypomnieć nam miłosiernego Samarytanina, który wylał olej i wino na rany człowieka napadniętego przez rozbójników. Następną czynnością jest zapalenie uprzednio przygotowanych świec. Przewodniczący zgromadzenia kapłanów rozpoczyna czytanie modlitwy na oświecenie oleju, a pozostali kapłani czytają ją wraz z nim. W modlitwie tej prosimy Pana zbawiającego dusze i ciała, aby Sam oświecił olej ku uzdrowieniu namaszczonego i ku oczyszczeniu wszelkiego grzechu duchowego i wszelkiego zła. W tym czasie śpiewane są tropariony do Chrystusa pomagającemu potrzebującym, do Ap. Jakuba, do Mikołaja Cudotwórcy, do świętych męczenników, uzdrowiciel (cs. *biezsrebrnikom*), do św. Jana Teologa oraz Bogurodzicy. Po poświęceniu oleju następuje pierwsze czytanie z Listu św. Jakuba (5,10-16) o ustanowieniu sakramentu chorych. Następnie czytany jest fragment Ewangelii według Ew. Łukasza (10,25-37), mówiący o miłosiernym Samarytaninie. Tekst ten czytany jest zwykle nad chorym. Następuje ektenia błagalna z prośbą o zmiłowanie się nad grzesznymi oraz modlitwa, w której kapłan prosi o zesłanie Świętego Ducha, który uświęci olej. Po wspomnianych wyżej czynnościach następuje pierwsze namaszczenie chorego poświęconym olejem. Do tego celu używa się jednej z wcześniej przygotowanych pałeczek owiniętych watą. Macza się ją w oleju i znakiem krzyża namaszcza się kolejno: 1 – czoło, 2 – policzki, 3 – nos, 4 – usta, 5 – klatkę piersiową, 6 – dłonie po obu stronach. W tym miejscu należy zaznaczyć, że w niektórych parafiach praktykuje się także namaszczenie

³⁷ Ektenia – krótkie modlitewne wezwanie, wygłaszane przez kapłana albo diakona i zawierające szereg prośb, jest stałą częścią nabożeństw, na które odpowiada się „Panie, zmiłuj się” albo „Racz dać, o Panie”.

³⁸ Troparion – krótki hymn liturgiczny, który jest zbudowany z kilku wersów i wyraża sens obchodzonego święta albo przedstawia ważniejsze wydarzenia z życia świętego.

³⁹ W numeracji Septuaginty oraz Biblii słowiańskiej psalm ten nosi nr 50.

⁴⁰ Stichery – pochwalny hymn liturgiczny, tematycznie nawiązujący do ostatnich wersów psalmu lub innego tekstu biblijnego

nóg chorego. Podczas namaszczenia czytana jest przez kapłana specjalna modlitwa. W przeciwieństwie do poprzedniej modlitwy, która czytana jest głośno, tę modlitwę czyta się po cichu, „w myślach” (cs. *tajno*). Modlitwa ta jest powtarzana przy każdym kolejnym namaszczeniu⁴¹:

„Ojcze Święty lekarzu dusz i ciała, który posłałeś Jednorodzonego Twojego Syna, Pana naszego Jezusa Chrystusa, uzdrawiającego wszelką chorobę i wybawiającego od śmierci, uzdrów i służę Twego (imię) od władających nim cielesnych i duchowych niemocy, i ożyw go łaską Chrystusa Twego: przez modlitwy Przenajświętszej Władczyni naszej Bogarodzicy i zawsze Dziewicy Maryi, wstawiennictwem czcigodnych i bezcielesnych sił niebiańskich, mocą czcigodnego i życiodajnego Krzyża: czcigodnego, sławnego Proroka, poprzednika i Chrzcziciela Jana: świętych czcigodnych i wszędzie wychwalanych Apostołów: świętych sławnych i dobrem zwyciężających męczenników: świętych i Boga niosących Ojców naszych: świętych i uzdrowicieli darmo dobro niosących Kosmasa i Damiana, Kiria i Jana, Pantelejmona i Jemiłaja, Samsona i Diomida, Focjusza i Anikite, świętych i sprawiedliwych Bogoojców Joachima i Anny i wszystkich świętych. Albowiem Ty jesteś źródłem zbawienia, Boże nasz i Tobie chwałę oddajemy, z Jednorodzonym Twoim Synem, i Jednoistotnym Twoim Duchem, Teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen”⁴².

Po zakończeniu każdego kolejnego namaszczenia gasi się jedną ze świec wstawionych w pszenicę. Po tym następuje kolejne czytanie fragmentów Listów Apostolskich i Ewangelii. Drugi czytany przez lektora tekst to (Rz 15,1-7), w którym Ap. Paweł nawołuje nas mocnych w wierze, abyśmy nosili słabości naszych słabszych braci. Druga Ewangelia to (Łk 19,1-10) mówiąca o nawróceniu

⁴¹ Modlitwę tę powtarza każdy z kapłanów. W przypadku gdy sakrament sprawuje tylko jeden prezbiter, czyta ją siedem razy.

⁴² Otcze Swiatyj wraczu dusz i tieles, poslawyj Jedinorodnoho Twojeho Syna, Hospoda naszeho Jisusa Chrysta, wsiakij niedug iscielajuszczeaho, i ot smierti izbawljajuszczaho, isceli i raba Twojeho (imię) ot obdierzaszczyja jeho tielesnyja i duszewnyja niemoszczyi ożywotwori jeho blahodatiju Chrysta Twojeho: molitwami Preswiatyja Władczyicy naszeja Bohorodicy i Prisdodiewy Maryii, predstatielstwy czestnych niebiesnych sił bezpłotnych: siłoju czestnaho i ziwotworaszczaho Kresta: czestnaho sławnaho proroka, Predtieczy i Krestitiela Ioana: swiatych sławnych i wsiechwalnych apostołow: swiatych sławnych, i dobropobiednych muczenikow: prepodobnychi bogonosnych otec naszych: swiatych i iscielitelej biezrebrnikow, Kosmy i Damiana, Kira i Ioanna, Pantelejmona i Jermołaja, Sampsona i Diomida, Fotia i Anikity, swiatych i prawiednych Bogootiec Ioakima i Anny i wsech swiatych. Jako Ty jesi itocznik iscielienij, Boże nasz, i Ciebie sławu wosylajem, so Jedinorodnym Twoim Synom, i Jedinosuszcznym Twoim Duchom, nynie i prysno i wo wieki wiekow. Amiin.

się Zacheusza pod wpływem wizyty i gościny Jezusa Chrystusa w jego domu. Czytanie Ewangelii kończy mała ektenia i kapłan czyta modlitwę, w której wychwala wszechmocnego Boga i prosi Go o dar uzdrowienia i wybaczenie i uzdrowienie chorego. Modlitwa ta kończy przygotowania do drugiego namaszczenia chorego, które tak jak poprzednie połączone jest z modlitwą sakramentu *Otcze Swiatyj, wraczu dusz i tieles*. Trzecie czytania to (Kor 12,27-13,8) oraz (Mt 10,5-8). Lekcja apostołska wylicza nam różnego rodzaju służenia w Cerkwi, jednym z takich służen jest dar wyganiania złych duchów i uzdrawiania z chorób. W Ewangelii zawarty jest tekst opowiadający o posłaniu przez Chrystusa Apostołów, aby szli i nauczali o Królestwie Niebiańskim, oraz o otrzymaniu przez nich nakazu uzdrawiania chorych i wyganiania złych duchów. Po kolejnej ektenii Kapłan odczytuje modlitwę do Wszechmocnego Króla, aby obdarzył szczególną łaską olej i tych, którzy zostaną nim namaszczeni. Po czym następuje kolejne namaszczenie z towarzyszącą mu modlitwa *Otcze Swiatyj [...]*. Czwarte czytanie rozpoczyna fragment drugiego Listu do Koryntian (2Kor 6,16-7,1), w którym Ap. Paweł nazywa wiernych świątyniami Boga i wzywa ich do oczyszczenia się z „wszelkiej zmazy ciała i ducha” (2Kor 7,1). Ewangelia Mateusza (8, 14-23) mówi o uzdrowieniu przez Chrystusa teściowej Ap. Piotra. Słowa wyraźnie ukazują, że prawdziwym lekarzem i uzdrowicielem jest Jezus Chrystus. Po czwartej Ewangelii i ektenii czytana jest kolejna modlitwa do Łaskawego Boga i prosi się go o uczynienie oleju lekarstwem dla namaszczanych. Kolejne czwarte namaszczenie chorego podobnie do poprzednich jest połączone z modlitwą *Otcze Swiatyj [...]*. Piąty kapłan rozpoczyna od czytania Drugiego Listu do Koryntian (1, 8-11). Ap. Paweł przytacza w nim przykład swego własnego wybawienia przez Boga podczas prześladowań. Fragment ten pokazuje nam, że należy pokładać ufność w Bogu, jest On wtedy w stanie uratować każdego wiernego. Następnie czyta fragment Ewangelii według Mateusza (25,1-13), w której przedstawia nam przypowieść o pannach roztropnych i nieroztropnych. Panny, które nie przygotowały sobie oliwy do lampek nie spotkały pana młodego i nie weszły na ucztę weselną – ucztę Królestwa Niebieskiego. Oliwa jest tutaj symbolem gotowości i oczekiwania na przyjście Zbawiciela. Podobnie i chory, który okazuje skruchę i głęboko wierzy w przyjście Niebiańskiego lekarza, doczeka się Go. Po ektenii czytana jest następna modlitwa, w której jest też mowa o sprawującym sakrament. Kapłan w modlitwie przyznaje się do swojej grzeszności oraz dziękuje za powołanie go do stanu kapłańskiego. Po zakończeniu modlitwy dokonywane jest następne namaszczenie i czytana modlitwa *Otcze Swiatyj [...]*. Szóste czytania to Gal 5, 22-6,2 oraz Mt 15, 21-28. W Lekcji Apostolskiej Ap. Paweł wylicza owoce Ducha, nawołując,

byśmy podnosili upadających w duchu. Ewangelia opowiada o wielkiej wierze niewiasty Kananejskiej, proszącej o uzdrowienie córki. Opowieść ta mówi nam, iż nigdy nie należy tracić nadziei. Po przeczytaniu Ewangelii i ektenii kapłan czyta kolejną modlitwę przygotowującą do namaszczenia. W niej kapłan dziękuje Bogu za liczne łaski i cuda, które uczynił dla chorych i potrzebujących. W modlitwie wspomniane są następujące uzdrowienia dokonane przez Chrystusa: zatrzymanie u kobiety cierpiącej od 12 lat na krwotok, wyzwolenie od demona córki kobiety Kananejskiej, uzdrowienie paralytyka wraz z odpuszczeniem mu grzechów. I po raz szósty odbywa się namaszczenie i wypowiedzenie modlitwy *Otcze Swiaty* [...]. Porządek czytań z Listów Apostolskich i Ewangelii kończy fragment Pierwszego Listu do Tesaloniczan (5,14-23), w którym Ap. Paweł określa zasady ładu społecznego chrześcijan. Są to napomnienia mówiące między innymi: o podtrzymywaniu bojaźliwych, podtrzymywaniu słabych. Ostatnia, siódma Ewangelia według św. Mateusza (9,9-13), opisuje powołanie Ew. Mateusza. Apostoł mówi w niej także, że Chrystus przychodzi do każdego, kto potrzebuje jego pomocy. Po ektenii i modlitwie, w której kapłan prosi Boga o odpuszczenie grzechów chorego, jakiegokolwiek by on nie popełnił, świadome czy nieświadome, następuje namaszczenie.

Po zakończeniu namaszczenia kapłani otaczają łóżko chorego, najstarszy z nich otwiera nad głową chorego Ewangeliarz, kładzie go „tekstem” na głowie otrzymującego sakrament i czyta modlitwę

„Nie kładę mej ręki grzesznej na głowę przybyłego do Ciebie w grzechach, proszącego Cię, za naszym pośrednictwem, o odpuszczenie grzechów, ale Twoją rękę mocną i silną, która jest w tej świętej Ewangelii, którą koncelebranci moi trzymają na głowie sługi twego (imię) i modłę się z nimi i proszę miłosierne i nie pamiętające złego twoje umiłowanie człowieka, Boże, Zbawicielu nasz, poprzez proroka Twego Natana, skruszonemu Dawidowi z jego grzechów odpuszczenie darowałeś, Manassesoi który modlitwę pokutną przyjął. Sam sługę swego (imię) żałującego za swoje grzechy przyjmij zwyczajnym twoim umiłowaniem człowieka, przejrzyj jego wszystkie grzechy. Ty jesteś Bogiem naszym, który siedemdziesiąt razy siedmiokrotnie przebaczać kazałeś padających w grzech, ponieważ tak jak Wielki jesteś, tak i miłosierny, i Tobie należy się wszelka chwała, cześć i pokłon, teraz, zawsze, i na wieki wieków. Amen.”. Podczas tej modlitwy chory cały czas powtarza w duchu: „Panie, zmiłuj się nade mną” (cs. *Hospodi pomiluj*).

Ewangeliarz jest świadectwem działalności Jezusa Chrystusa, jego nauki i jego cudów. Kładzie się ja na głowie chorego w nadziei, że i on otrzyma uzdrowienie, tak jak świadczy o tym Ewangelia. Tak jak Chrystus kładł na chorych wszechmocną swoją rękę, tak i wszyscy kapłani, jako jego słudzy, kładą ręce na głowę chorego, podtrzymując Ewangelię. I tak jak Chrystus oczyszczał z grzechów modlących się chorych, tak tutaj położenie rąk, jako znaku przymierza, obrazuje oczyszczenie z grzechów⁴³. Po zdjęciu Ewangeliarza z głowy chorego, kapłan daje mu go do ucałowania. Po zakończeniu czynności namaszczenia olejem i odczytaniu przytoczonej modlitwy, następuje krótka ektenia prosząca o łaskę, życie, zdrowie i zbawienie wraz z odpuszczeniem grzechów chorego. Następnie śpiewane są stichery ku chwale leczących za darmo (cs. *bieszrebrnikom*) i Bogurodzicy. Modlitwy oraz następujące po nich rozesłanie (cs. *otrust*) kończą sakrament namaszczenia chorych świętym olejem. Chory otrzymuje pasterskie błogosławieństwo i odchodzi bądź pozostaje w łóżku. Omawiając czynności końcowe porządku sprawowania sakramentu, należy zwrócić uwagę na elementy materialne, które pozostały po zakończeniu sprawowania sakramentu. W niektórych parafiach istnieje praktyka zmywania świętego oleju z namaszczonych miejsc ciała. Postępowanie takie nie ma jednak żadnego kanonicznego uzasadnienia. Praktyka taka prawdopodobnie powstała ze względu na zmywanie świętego mirra (krzyżma) po zakończeniu sakramentu bierzmowania. Olej, który pozostanie po sakramencie namaszczenia można wylać do lampki oliwnej, którą zapala się przed ikoną. Olej ten zasługuje na szczególne traktowanie ze względu na jego oświęcenie. Możliwe jest też inne rozwiązanie. Olej wylewany jest na czysty papier lub płótno i spalany na czystym kamieniu, a popiół wysypywany jest lub zakopywany pod ołtarzem w miejscu, gdzie nie ulegnie profanacji. Jeżeli niedługo po zakończeniu chory umrze, olej zwykle wylewa się na ciało zmarłego na znak krzyża (cs. *krestoobrazno*). Patyczki z nawiniętą watą, które służyły do namaszczania ciała chorego powinny być również spalone czy to w świątyni w kadzidle, czy też w domu chorego, gdzie sprawowano sakrament, najlepiej w piecu. Również pszenica użyta do sakramentu, podobnie jak oliwa i elementy do namaszczania, powinna być spalona.

Bibliografia

1. *Biblia, to jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Warszawa 1977.
2. Evdokimov P., *Prawosławie*, Warszawa 1986.
3. Katanckij A. L., *Dogmaticzeskoje uczenie o siemi cerkownych tainstwach*, Moskwa 2003.

⁴³ Arcybiskup Weniamin, *Nowaja skryżal*, op. cit., s. 389.

4. Meyendorff P., *Pasterskie rozważania o sakramencie namaszczenia chorych*, „Elpis” 2003, t. 5, nr 7/8.
5. Nadolski B., *Liturgika*, Poznań 1992.
6. *Nastolnaja Kniga*, Począjów 2003.
7. Sawicki A., *Sakrament namaszczenia chorych. Próba systematyzacji wiedzy o misterium świętego oleju*, „Elpis” 2000, t. 2, nr 2.
8. Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium*, 11.
9. *Sbornik reszenji niedoumiejjennyh woprosow iz pastyrskoj praktiki*, Sankt Petersburg 1997.
10. Weniamin Arcybiskup, *Nowaja skryżal*, Moskwa 1992, s. 383.

The Sacrament of Holy Unction in the Orthodox Church

Abstract

The origins of the Sacrament of Holy Unction are found in the first centuries of Christianity. Prayer and anointing the sick with oil shows faithfulness to the teachings of the New Testament: “Is any one among you suffering? Let him pray. Is any cheerful? Let him sing praise. Is any among you sick? Let him call for the elders of the church, and let them pray over him, anointing him with oil in the name of the Lord; and the prayer of faith will save the sick man, and the Lord will raise him up; and if he has committed sins, he will be forgiven” (James 5:13-16). Providing care for sick Christians is the obligation of the whole Church. This rite should be performed in the church, and in the presence of as many parishioners as possible. If the sick person is not able to move, the rite is then performed at home or in the hospital.

“The whole Church should be engaged in the rite of healing, because the sickness of one of its members, as in the case of sin, has an impact on the whole Church”. This rite also requires that seven priests, who read fragments of the Gospel and prayers, and later anoint the sick with oil, be present.

Keywords: Sacrament of Holy Unction, Orthodox Church, candle, oil, matter of sacraments, sick, seven priests, Gospel